

• • • **Bijzondere determinaties...**

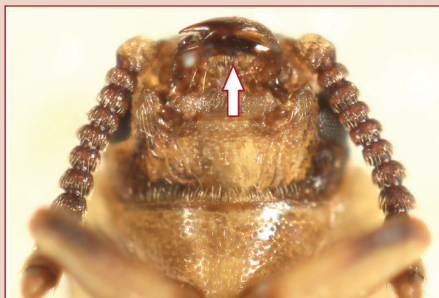
zwartrijders onder de geleedpotigen

Zo nu en dan krijgen we determinatiemonsters binnen waar we zelf niet uitkomen. Vaak betreft het dan soorten die buiten zijn gevonden. Deze keer werden de betreffende kevers echter in een woning aangetroffen. Met behulp van Oscar Vorst van Naturalis zijn we toch op de juiste soort gekomen.

Harige schimmelkevers

De vorm van de kevers kwam ons wel bekend voor. Ze behoren tot de familie van Cryptophagidae of harige schimmelkevers. Deze familie is ons niet onbekend en de één tot twee millimeter grote kevertjes die we van gebouwen kennen ontwikkelen zich over het algemeen op vochtige plaatsen. Ze leven van microscopisch kleine schimmeltjes die op vochtig hout of vochtige muren ontwikkelen en van vergaand plantaardig materiaal. Ze worden regelmatig met natte pallets gebouwen en productieruimten binnengebracht.

Het bijzondere aan de kevers die we onder de microscoop hadden liggen was dat deze veel groter waren: ongeveer vijf millimeter lang. De kevers werden in groten getale bij het raam aangetroffen in een woning met veel bloemen. De bewoners hadden de indruk dat ze van buiten kwamen. Uiteraard was de eerste gedachte dat de kevers gebonden waren aan vochtige omstandigheden, zoals een dakgoot of plat dak met mos, maar dan zouden we ze vaker gezien moeten hebben want zulke omstandigheden zijn niet zeldzaam.

Onderzijde met kaken (bij de pijl) van het ingestuurde zwartspriethommelkevertje.
Foto: Bruce Schoelitz, KAD

Zwartspriethommelkevertje in afwachting van de volgende hommelmel. Foto: Jonas Lutz (CC BY-NC-SA 2.0)

Commensaal

Er zat niets anders op dan een keverexpert in te schakelen. Oscar Vorst van Naturalis zag het direct: het zwartspriethommelkevertje (*Antherophagus pallens*), inderdaad een soort van de harige schimmelkevers. In Nederland komen naast deze nog twee soorten voor: het hommelnestkevertje (*Antherophagus similis*) en *Antherophagus silaceus*. De Nederlandse namen zeggen het eigenlijk al; de kevers ontwikkelen zich vooral in hommelnesten. De volwassen kevers zijn bloembezoekers die op de bloemen wachten tot er hommels langskomen. De kevers grijpen zich vervolgens met hun sterke, op krabbenscharen lijkende kaken vast aan de poten, antennen of monddelen van de hommelnestwerkster. Zo liften ze mee naar het hommelnest. De kevervrouwtjes leggen hun eitjes in en tussen het nestmateriaal. De uitgekomen larven leven vooral van organisch materiaal (zoals uitwerpselen) die zich in het nest ophopen. Omdat de kevers hier een voordeel aan behalen terwijl het voor de hommels niet voordelig of nadelig is, wordt deze relatie tussen kever en hommelmel 'commensaal' genoemd. Er is echter ook wel beschreven dat de keverlarven zich te goed doen aan de was en het jonge hommelmelbroed. In dat geval zijn het parasieten: de kevers hebben een voordeel, de hommels een nadeel.

Bloemen

Gezien de grote aantallen kevers die in de woning gevonden zijn, is de kans groot dat er in de buurt een hommelnest zit waar de kevers zich hebben kunnen ontwikkelen. Mogelijk werden ze door de bloemen aangetrokken en zijn ze via het raam of openingen binnen terechtgekomen. Zo kan de combinatie van deze twee factoren de aanwezigheid van grote aantallen van deze bijzondere kevers in de woning verklaren. De kevers zijn verder niet schadelijk en kunnen eenvoudig verwijderd worden, bijvoorbeeld met de stofzuiger. Tenzij ze op de bloemen zitten, dan kunnen ze beter worden afgeklopt of handmatig worden verwijderd. Je kunt natuurlijk ook wachten op de eerstvolgende hommelmel. Grote kans dat ze dan meeliften. ●

Tekst: Bruce Schoelitz en Yde Jongema, KAD